

Laboratori di critica testuale greca e latina
a cura di Vincenzo Ortoleva e Maria Rosaria Petringa
XIII Ciclo
A.A. 2017-18

Paolo B. Cipolla
I frammenti del *Glauco marino* di Eschilo
Palazzo Ingrassia, Aula magna "V. La Rosa", 17 maggio 2018

**25c

Εὐριπος

P.Oxy. 2255 fr. 12 col. ii mg. sx. Εὐρ{ε}ιπος ὁ μ{(ε)τ(α)]ξὺ Βο[ι]ωτίας κ(αὶ) Εὐβοίας πορθμ(ός)

**25d

.[	].σαλ...[	
φοιτ[	]θειπ.[	
ἐνισπ[	]ων τισσ[	
—		
στησον[	].[.]μαπρσ[	
οὐγα[	].πεσουδ[	5
ἀνδρ[	]ραιων..[	
—		
ΧΟ. [	]πογγ..[	
[	]ησ[	
[	].ε[	
[		10
]ουθ' ἴππ[		
].τη.[		

3 ἐνισπ' [ἐμ]ῶν τίς σ[οι] λόγων ψευδῆς δοκεῖ Snell || 4 στησον [τὸ] ῥ[ῆ]μα Snell || 5 οὐ γὰρ μύ]ωπες οὐδ[Snell || 6 ἀνδρ[ῶν γε]ραιῶν Snell

].αυτα μωρο[
 ]τιν η θύελ[λα
 ]υ παύρους[
 ]ν μὲν ἴσθι σ[
 ].νδετ' ἔστι.[.]σ.ς ὀμμα[5
 ἀ]μβλυώσ<σ>ων οὐδὲ μαψαυ[
 ]σα δεῖμα καὶ περισπερ.[
 ].ς ἄγραυλός τ' εἰμὶ κάπιχ[ωρι
 θ]αμίζωγ τῆδε Χαλκίδ.[
 Μεσσ]απίου τ' ἄφυλλον ὑψηλο[10
 ]γαπι...βο.σιφορ[
 ]εν κατεῖδον θαῦμα.[
 Εὐβο ἴδα καμπὴν ἀμφὶ Κηναίου Διός
 ἀκτῆ_ν κατ' αὐτὸν τύμβον ἀθ_λίου Λίχα
 ]νθ' ἄπερ τέθριππογ [15

13-14 Strab. 10.1.9 p. 447 Cas. ἔστι δὲ καὶ ἅπασα μὲν ἡ Εὐβοία εὐσειστος, μάλιστα δ' ἡ περὶ τὸν πορθμόν, καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποφοράς, καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία καὶ ἄλλοι τόποι, περὶ ὧν ἐμνήσθημεν διὰ πλείονων πρότερον. ὑπὸ τοιοῦδε πάθους καὶ ἡ ὀμόνυμος τῆ νήσῳ πόλις καταποθῆναι λέγεται, ἧς μὲνηται καὶ Αἰσχύλος ἐν τῷ Ποντίῳ Γλαύκῳ Εὐβοῖδα — Λίχα.

1].αυτα Diggle (].αυτα edd. antea); ante α partis superioris litterae vestigium minimum: Γ, Ι, Κ, Π, Ϛ ? vix Τ | Ο[circuli quadrans tantum superior exstat, sed O prope certum videtur; minus recte Α (Görschen 1950, 42, prob. Vysoký) || **3** Υ paene integrum, extrema linea obliqua sinistra tantum periiit; supra litteram hiante papyro atramenti reliquiae, fort. signum quoddam | Ρ anulus omnino erasus, pes tantum exstat || **5**]. litterae rotundae pars dextra (]Ο vel]Ω Lobel) | π[[]σ]ις dubitanter et «against the appearancies» Lobel, sed probabiliter; primae litterae hasta verticalis extat et pars sinistra summae lineae horizontalis; post lacunam litterae rotundae arcus inferior, tum duae hastae linea horizontali superius coniunctae, prima specie H, sed syllaba brevis requiritur || **6**]μβ^υσσωσ Pap.; suppl. Lobel | υ[periiit pes litterae || **7** περισπερ.[omnes edd. et vv. dd. cum Lobelio, qui tamen monuit se parum in hac lectione acquiescere («Q unsatisfactory»); cernitur hasta verticalis et pars superior dextra litterae («Υ certe non scriptum erat», Radt) sub qua tractus obliquus dextrorsum descendens; num Κ[? || **8**]ο vel]ω || **11** π[...] ι dubium: duo tantum puncta supersunt, tum paulo dextrorsum pes ab his disiunctus, denique superius lineae horizontalis dimidium, quibus compositis nescio an Ε restitui possit; πιστο[.] Siegmann 61 || **12** π[vel τ[Siegmann || **15**]ντ' απερ pap.

1 το]ιαῦτα μωρά [μοι δοκεῖς λέγειν Görschen 1950, 42, σὺ] ταῦτα μωρο[ς εἰ λέγων vel μωρα[ίνεις λέγων Vysoký 1956, 166 || **2** ζάλην] τιν' ἢ θύελ[λαν Görschen (τιν' ἢ θύελ[λαν iam Steffen praeunte Siegmann); τυφῶ] dub. Radt; εἰσιδεῖν δοκεῖς in fin. Vysoký 1956, σῶν δ αὖ φίλων] τιν' ἢ θύελ[λ' ἀνήρπασε; Cantarella || **4** ἐμό]ν μὲν ἴσθι σ[ῶμα Siegmann, tum σῶμ' ὄν οὐκέτ' εὐσθενές e.g. Snell, σῶμα γηρᾶσαν χρόνῳ Sommerstein 2008 || **5** ἐμ]ῶν δ' (καὶ τ]ῶνδ' Cantarella, τούτ]ων δ' Sommerstein) ἔτ' ἔστι π[ί]στις (dub. iam Lobel) ὀμμα[άτων καλή Siegmann (ἄδ]ην Vysoký 1956, σαφῆς Cantarella, Sommerstein) || **6** init. οὐδ' Siegmann | οὐδὲ μάψ αὔ[τως βλέπων (ιδῶν Cantarella) Siegmann, οὐδὲ μάψ αὔ[δὴν ἰεῖς Vysoký: οὐδὲ μάψ αὔ[γαῖς βλέπων? || **7** ἦθρη]σα Siegmann | in fin. περισπέρχ]ον τέρας dub. Siegmann, περισπερχ[οῦς βοῆς Görschen cl. Hsch. π 1863 περισπερχοῦ<ς> βοῆς: ὑπερειγούσης (περισπέκτου cod.: Mus. (οχ) et Alb.), περισπερχ[ές πάθος Lloyd-Jones, περισπεύ[σας Mette, περισπεύδ]ουσα Cantarella, «omnes invitis vestigiis» Radt: si κ.[legendum, περισπε<ρ>κτ[(ab adiectivo aliunde non noto περίσπερκτος = περισπερχής) cl. Hsch. l.l. quamvis cautissime temptaverim || **8** ἀλλ'] ὡς Siegmann, οἴσθ'] ὡς Page ap. Lloyd-Jones, ἴσθ'] ὡς Sommerstein | κάπιχ[ώριος Siegmann, Cantarella || **9** init. ἀεὶ Cantarella, ἦκω Siegmann | Χαλκίδο]ς πόρον Siegmann, Χαλκίδο]ς πέραν Lloyd-Jones || **10** init. suppl. Fraenkel ap. Lobel | **10-11** ὑψηλό]ν λέπας Fraenkel, ὑψηλό]ν πάγον Cantarella || **11** φοιτῶ]ν (Lloyd-Jones vel νέμω]ν (Mette) spatio longiora iudic. Radt; fort. ναίω]ν? || βουσί φορ[β]άσιν μέτα Görschen, Lloyd-Jones, βουσί φορ[β]εῖαν νέμων Siegmann, sed de φορβεία = 'pabulum' non satis constat || **12** ἐν]θεν Görschen | θαῦμα τ]ῆλ' ὀρμώμενον Siegmann (non ὀρώ-, pace Radt), π[εριοφορούμενον Vysoký 1956, π[ροσιόν ἐξ ἄλός Mette; θαῦμα, π[όντιον θεόν? || **14** αὐτὸν Strab. **πχ**, αὐτὴν Pap., Strab. **BCD**, quod prob. Siegmann || **15** σπέρχο]νθ' ἄπερ Siegmann, σπέρχο]ν vel σπεῦδῶ]ν θ' ἄπερ Vysoký 1956, θορυβοῦ]ν θ' ἄπερ Mette, κάμπτο]νθ' ἄπερ Diggle, quod magis placet; tum e.g. <ἐς δρόμου τέλος / ὀρμώμενον>

Il. 13.99-101

ὃ πόποι ἦ μέγα θαῦμα τόδ' ὀφθαλμοῖσιν ὄρωμαι
δεινόν, ὃ οὐ ποτ' ἔγωγε τελευτήσεσθαι ἔφασκον,
Τρωᾶς ἐφ' ἡμετέρας ἰέναι νέας κτλ.

Soph. *Ichn.* 230 ss.

θαῦμα γὰρ κατέκλ[υ]ον
ὄμοῦ πρέπον κέλευμά πως κυνηγετ[ῶ]ν
ἐγγυὺς μολόντων θηρὸς εὐναί[ου] τρο[.]ης,
ὄμοῦ δ' ἀναυτι[...]. βασφωρ[...].(.)[...]

Henioch. fr. 3 K.-A.

ὄρω γὰρ θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη
περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα, κωβιούς, σπάρους (...)

F 26

ἀνθρωποειδὲς θηρίον †ὔδατι συζῶν†

Phryn. PS 6.1.20 ≈ Phot. α 1981 Theod. ἀνθρωποειδὲς — συζῶν (ὔδατι συζῶν om. Phot.)· ἐπὶ τοῦ
Γλαύκου (τοῦ add. Phot.) ἀναφανέντος ἐκ τῆς θαλάσσης. Αἰσχύλος (Αἰσχυρίων Ellis, JPh 21, 1893, 35) (εἴρηκεν.
χρήση πανταχοῦ add. Phot.).

«suspecta haec non solum propter metrum sed etiam propter vocem θηρίον a tragicis spretam» Radt («neque ἀνθρωποειδὴς
neque θηρίον tragoediae convenit» iam Nauck 1889, 11); ἀνθρωποειδὲς θηρίον συζῶν ὔδει Nauck olim, Meineke (ap. Nauck
1856, XIV), ἄ. θ. συζῶν ἀλί Heimsoeth, ἀνθρωποειδοῦς θηρὸς ὔδατι συννόμου Nauck 1856 l.l., ἀνθρωπόμορφον κῆτος (ἐξ
ἀλόος φανέν?) Dindorf totum lemma grammatici explicationem esse putans (hinc ὔδατι σύννομον Nauck 1889 pro ἐξ ἀλόος
φανέν), ἀνθρωπόκητος e.g. Aeschylum scripsisse susp. Deichgräber; ἄ. ὕ. θ. σ. Ellis Aeschryoni versum tribuens; fort. initio
retento sola verba ὔδατι συζῶν corrupta sunt putanda vel pro genuinis supposita

F 34

κόγχαι, μῦες κῶστρεια

Athen. 3.86 F τὰς δὲ κόγχας ἔστιν εὐρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς. [...] ἀρσενι-
κῶς δ' Αἰσχύλος ἐν Ποντίῳ Γλαύκῳ· κόγχαι — κῶστρεια.

Cf. Pl. *Rsp.* 611 C-D ὥσπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὄρωντες οὐκ ἂν ἔτι ῥαδίως αὐτοῦ ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν
φύσιν, ὑπὸ τοῦ τά τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι, τὰ δὲ συντετριφθαι καὶ πάντως
λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἄλλα δὲ προσπεφυκέναι, ὄστρεά τε καὶ φυκία καὶ πέτρας, ὥστε
παντὶ μᾶλλον θηρίῳ (cf. F 26) εἰοκέναι ἢ οἷος ἦν φύσει, οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ
μυρίων κακῶν.

μῦες CE, μῦες A | κῶστρεια Hermann cl. 3.92 E: κ' ὄστρεα A, ὄστρεα CE | in fine e.g. «προσπεφυκῶτα» cl. Pl. loc. cit.
suppleverim